

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

808. 24	Пулатов Шерзод Аббозович	Межэтнический диалог и переговорные процессы в полиэтничном Казахстане: институциональные практики и политико-правовые основы	3603
809. 25	Сатвалдиев А.Г.	Қазақстандық этносаясатта «жанубий қозғалыс» газетінің алар орны және түрлі кезеңдердегі мемлекеттік саясаттың оның контентіне әсері	3608
810. 26	Токенов А.С.	Социальный капитал и доверие в казахстанском обществе: к вопросу о влиянии этнической структуры	3613
811. 27	Узарова Л.М.	Особенности коммуникации в сфере этномедиации	3617
812. 28	Урстенова Д.Д.	30 лет АНК: новые возможности народной дипломатии	3622
813. 29	Хмелевский В.А.	Межкультурное многообразие и общая историческая память В республике Казахстан	3627
814. 30	Чжан Цзинкай	«Цветные революции» в эпоху интернета (особенности противостояния в странах СНГ)	3630

6 – СЕКЦИЯ
ФИЛОЛОГИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФИЛОЛОГИИ

**6.1 ҰЛТТЫҚ ӘДЕБИЕТТАНУДЫҢ ЖАҢА ҮРДІСТЕРІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ**

815.	Абдулла А. К.	Абай мұрасындағы сакралды ұғымдар	3610
816.	Алаудин Н. Ә.	Нәзира Бердалы поэзиясындағы фольклорлық үрдістер	3614
817.	Амантай Н., Қапсихқызы Д.	«Ескендір» поэмасындағы уақыт пен мәңгілік мәселесі: Абайдың философиялық концепциялары	3618
818.	Ахметбекова Т. У.	Б.Майлин мен А.Чехов әңгімелеріндегі сарказм	3622
819.	Байдуллаева Ж.К.	Қазіргі қазақ прозасындағы мистика жанры	3626
820.	Ғалымжанова З. Т.	Мемуарлық романдардағы тәрбие құндылығы	3629
821.	Дәуренбек А. Ж.	Тұрсын Жұртбайдың «Бесіңді түзе!..» еңбегі: Мұхтар Әуезовтің шығармашылық тағдыры және көркемдік шындық	3632
822.	Ергеш А. М.	Қабдыкәрім Ыдырысов поэзиясындағы интертекст және оның поэтикалық мәні	3638
823.	Еркін А.	«Телқоңыр» және ұлттық болмыс	3641
824.	Жакупова С.С.	XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетіндегі ескілікті сынау тенденциясы: Ш.Торайғыровтың «Базарбай молдаға» өлеңі	3644
825.	Жақсыбаева Н. Ж.	Білім берудегі жаңа технологияның тиімділігі	3645
826.	Төребаева А.О.	Жүрсін Ерман арнау өлеңдерінің көркемдік ерекшелігі	3650
827.	Тұрсын Қ. А.	Бейсембай Кенжебаев – аудармашы	3656
828.	Сұлтанбек Ә.	Орыс тілді қазақ жастарының сөз сапасы: түйіткілдер мен шешімдер	3659
829.	Қажетерова Ш. С.	Еркін өлеңдердегі көлеңке образы	3664
830.	Қуанышбаева Н.А.	Тайыр Жомартбаев шығармашылығындағы балалар әдебиетінің көркемдік-жанрлық сипаты және алаш кезеңіндегі білім беру ісіне ықпалы	3669
831.	Құлшар Б. М.	Сатирадағы есімдер жүйесі және олардың эстетикалық-семантикалық жүктемесі	3673
832.	Махмутова А. Қ.	Абай Құнанбайұлының қара сөздері және ұлттық әдебиеттанудың жаңа үрдістері: білім және руханият	3676
833.	Молдахан Е. М.	Tiktok, Instagram секілді әлеуметтік желілерді әдеби білім беруде қолдану тәсілдері	3679
834.	Томабаева А. Ғ.	Шәкәрім мен Қожа Хафиздің философиялық үндестігі	3683
835.	Түсіпбек М. К.	Мұхтар Әуезов пен Оноре де Бальзак шығармаларындағы сыншыл реализм	3688

		принциптері туралы	
836.	Сайфуллаева Б. Б.	Орта ғасыр түркі ойшылдарының мұрасы мен Абай шығармаларындағы көркемдік дәстүр сабақтастығы	3692
837.	Шагирова Д. Р.	Көлеңке архетипінің көркем трансформациясы: Достоевскийдің «Сыңар» повесі мен Төлен Әбдіктің «Парасат майданы» негізінде	3696

**6.2 ҚАЗАҚ ТІЛ БІЛІМІНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ**

838.	Абденкул Д.С.	Үйлену салт өлеңдеріндегі лингвотанымдық сипат	3700
839.	Абдрахман А.Е.	«Ер Төстік» жырындағы ең басты гендерлік көріністер мен символдар	3704
840.	Амирова А.Б.	Мақал-мәтелдер әлеміндегі билік пен гендер: қазақ және ағылшын паремияларының салыстырмалы талдауы	3708
841.	Анарбекова А.Б.	Оқушылар сөйлеу тіліндегі терминдер қолданысы	3715
842.	Бөгетбаева А.Т.	Жаһанданудың мәдени таптаурындардың қалыптасуына әсері	3719
843.	Дәулетші Д.Р.	Жалпықолданыстағы сөздерді термин ретінде қолдануда жарыспалылық мәселесі (ақпараттық технологиялар саласы бойынша)	3723
844.	Ермекқызы А.	Интернет лексиканың қолданысы	3726
845.	Жаныбекқызы Б.	Ұлттық фильмдердегі тілдік ерекшеліктер және әсерлеуші құралдар (көркемдегіш құралдар)	3730
846.	Жарылхасын Б.Қ.	Мұхтар Мағауин шығармашылығындағы фразеологизмдердің мәні	3733
847.	Қуандықова И.Р.	Кірме сөздер: игерілуі және электронды коммуникация ортасындағы қолданысы	3736
848.	Қайыркен А.О.	Корпустық лингвистика: қазақ тілін оқытудағы инновациялық бағыт	3743
849.	Қанатқызы А.	Зейнолла Шүкіровтың шығармаларындағы кейіпкер тілі мен стилі	3747
850.	Қуаныш Ә.	Methodology for the development of students' emotional competence in the lesson of the kazakh language	3751
851.	Қыдырбай Н.А.	Қазақ тіліндегі жаңа сөздер мен терминдердің пайда болуы және оларды қалыптастыру мәселелері	3755
852.	Мадиярова Д.М.	Жастар тіліне әлеуметтік желінің әсері	3759
853.	Меліс А.Б.	«Жер-Ана» ұғымының мағыналық ерекшеліктері	3762
854.	Муратбаева Ж.К.	Қазіргі қазақ киносындағы тілдік ерекшеліктер (комедия жанры негізінде: «Таптым-ау сені»)	3766

855.	Муратова М.	І.Жансүгіровтің «Құлагер» поэмасындағы мінез-құлық метафоралары	3769
856.	Мұхтарова Ф.С.	Қазақ және қырғыз тілдеріндегі тағамға қатысты этнофразеологизмдер	3772
857.	Нугман А.А.	Фразеологизмдердің лингво-мәдени өрісі	3775
858.	Онгарбаева А.О.	Қазақ және өзбек фразеологизмдеріндегі киелі сандардың ортақ белгілері	3777
859.	Оразалина А.А.	К.Оразалиннің тілдік тұлғасын тану мәселесі	3781
860.	Оралбай А.О.	Қазақ тілін әлеуметтік желілерге танымал ету үшін контент стратегиялары	3785
861.	Оспан М.Ж.	Қазақ халқының мақал-мәтелдеріндегі «Бақыт» концептісі	3790
862.	Өркенқызы А.	Постмодернистік мәтіннің байласымы мен тұтасымын барлау	3794
863.	Рзалиева Р.Ж.	Ғаламтордағы тұлғаны тілдік кемсіту: себебі мен салдары	3798
864.	Сәбитқызы Б.	Жанат Әскербекқызының шығармашылығындағы концептуалды метафора	3802
865.	Түйлебаева Қ.Б.	Хаос және контекст	3805
866.	Тұранов Ы.Ә.	Әлихан Бөкейханов шығармаларындағы антропонимдердің психолингвистикалық сипаты	3809
867.	Уәлібек А.А. Беласар І.Қ.	Қазақ фразеологизмдерінің гендерлік аспектісі	3812
868.	Ұланова Е.Д.	Т.Әбдікәкімовтің «Ажал даласындағы тас» өлеңіндегі сөздердің қолданылуының математикалық жиілігі	3816
869.	Халмурат Е.С.	Mangurtism – future tragedy	3819
870.	Шиктыбаева А.	Жасанды интеллект арқылы өтірік өлеңдер құрастыру	3821

6.3 ОРЫС ТІЛІ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ КОММУНИКАЦИЯ РУССКИЙ ЯЗЫК И МЕЖКУЛЬТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ

871.	Абдикадырова А.М., Аманджол А.Е., Беккалиқызы А.	Слово <i>хайп</i> и его производные	3825
872.	Амангелді А.Ж.	Слова-паразиты в речи современной молодежи	3828
873.	Аманшаева И.С., Мәлікова А.Н.	Слово прикол и его производные в молодежном сленге (на материале НКРЯ)	3832
874.	Дудко В.Н.	Языковые средства как механизм воздействия	3836
875.	Елубаева К.К.	Устойчивое выражение "24/7" в современной речи: аспекты значения	3841
876.	Жарлықасым Ж.К.	Синтаксические модели новостных заголовков в интернет-СМИ Казахстана	3844

877.	Жумабаева А.Б.	Лексикографический анализ лексемы «упрямство» в русском и казахском языках	3850
878.	Кеңес Н.С.	Жизненное кредо молодёжи Казахстана: лингвоаксиологический аспект	3853
879.	Қалихан А.А.	Специфика молодежной инвективной лексики (на материале соцсетей Tik Tok, Telegram)	3856
880.	Мазуркина У.А.	Фонетическая интерференция при обучении русскому языку как иностранному китайских студентов	3859
881.	Максимова Д.Г.	Научная VS народная этимология объектов Астаны (по материалам уличных интервью инстагида Мити Байназарова)	3862
882.	Серикова Д.М.	Специфика обучения аудированию в 9 классе	3865

**6.4 ОРЫС ӘДЕБИЕТІ: КӨРКЕМ МӘТІНДІ ТАЛДАУ ЖӘНЕ ТҮСІНДІРУ
РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА: АНАЛИЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ
ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА**

883.	Абдрахманова Э.	Bakhyt Kairbekov: the problems of creativity	3869
884.	Ерболат Д.	Фольклор как мотивообразующий элемент в повести З. Наурызбай и Л. Калаус «Приключения Бату и его друзей»	3870
885.	Ибраимова С.	Мотив самопожертвования в прозе Л. Улицкой	3874
886.	Кенжетай Б.	Фольклорные образы и мотивы в цикле «Кудыкины горы» Н. Черновой	3876
887.	Курмангалиева Г.	Метафора «необретенный рай» в романе Бахыта Кенжеева «Младший брат»	3879
888.	Мухамадиева К.	Особенности реализации категории «автора» и «скриптора» в романе Т. Толстой «Кысь»	3881
889.	Надирхан В.	Быт и нравы русского помещного дворянства в изображении Н.И. Новикова, Д.И. Фонвизина, А.Н. Радищева	3884
890.	Онгар А.	Символика круга в романе «Круг пепла» Д. Накипова	3888
891.	Оразалина А.	Литературное наследие Рымгали Нургали: социальные и философские аспекты в произведениях писателя	3891
892.	Өсербайұлы С.	Қазақ романының қалыптасу кезеңдері және дамуы	3893
893.	Сарсенбай М.	Концепция детства в литературе: культурный и философский контексты	3897
894.	Сералимова С.	Исторический контекст и культурные традиции в творчестве тюркоязычных писателей	3900
895.	Тахауикызы Ж.	Тема Древнего Новгорода в исторических и художественных произведениях Н.М. Карамзина	3903
896.	Турабекова И.	Образ современной российской женщины в произведениях Дарьи Донцовой	3907

897.	Цындра А.	Фольклорно-мифологический контекст образа ведьмы в повести Н.В. Гоголя «Майская ночь, или Утопленница»	3912
------	-----------	--	------

6.5 АУДАРМА ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС МӘСЕЛЕЛЕРІ

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

898.	Айтбаева А.М.	Особенности аудиовизуального перевода на примере фильма «Inception»	3918
899.	Акимбекова К.Ж.	Прагматический аспект перевода рассказов Оскара Уайльда	3920
900.	Алпамыс Т.М.	Intercultural Features of Modality Expression in English and Kazakh: Translation Challenges	3922
901.	Амангелдиева А.М.	Қазақ және ағылшын тілдеріндегі мақал-мәтелдегі кейбір соматизмдер аудармасы	3926
902.	Әбдірахман А.Қ.	Аудиовизуалды аудармада реалияларды беру ерекшеліктері	3928
903.	Бектлеуова А.С.	Тіл және әдеп: ұлттық ерекшеліктер мен аудармадағы ұстанымдар	3931
904.	Бультенова Д.Т.	Culinaronyms as culturally marked lexis: issues of equivalence in translation from Kazakh into English	3933
905.	Дулатова А.А., Кадырова Р.Р.	Ағылшын және қазақ тілдеріндегі фразеологизмдер мен мақал мәтелдердің ұқсастықтары мен айырмашылығы	3937
906.	Елибаева А.Т.	Лингвокультурные трансформации в аудиовизуальном переводе: анализ русской локализации фильма «Веном»	3941
907.	Жексемби Д.Д.	Аудармада қолданылатын цифрлық технологиялардың жетістіктері	3945
908.	Каткенова З.Д.	Childbirth celebration in Kazakh and English cultures	3950
909.	Қыдырбай Г.З.	Орта мектептерде ағылшын грамматикасын оқытуда коммуникативті әдістерді қолдану	3953
910.	Матыгулова А.Н.	Translation of documentary novels	3956
911.	Нығметулла К.Б.	Көркем әдебиет стилінің аудармасы: жасанды интеллект, машиналық аударма мен адам аудармасының салыстырмалы талдауы (Эрнест Хемингуэйдің «Килиманджаро – қарлы тау» әңгімесінің негізінде)	3959
912.	Райнбекова А.К.	«Жеті» санының ағылшын, орыс және қазақ тілдеріндегі фразеологиялық бірліктер мен аудармадағы көрінісі	3962
913.	Сейткенов К.Б.	Көркем мәтін тілі прагматикасын жеткізуде тіркесті бірліктердің аударылу ерекшеліктері	3966
914.	Сүндетова А.Н.	«Жаңбыр» концептісінің тілдік-танымдық сипаты және тіларалық берілуі (Э.Хемингуэйдің «Қош бол, майдан!» романы негізінде)	3972
915.	Утеулиева А.А.	Lexical-semantic types of non-verbal means and their translation	3978

**6.6 ШЕТЕЛ ФИЛОЛОГИЯСЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНОСТРАННОЙ ФИЛОЛОГИИ**

916.	Айдарбекқызы М. Ермекқызы А.	Тілдердің жойылу қауіпі және қайта жаңғырту мүмкіндіктері	3983
917.	Асатова К.Т.	Semantic and Pragmatic Aspects of Anglicisms in Modern Kazakh	3986
918.	Аслялиева А.Ж.	Frequency and Functional-Semantic Analysis of Color-Denoting Adjectives in George Orwell's "Animal Farm"	3990
919.	Ахметбек Д.А.	Axiological characteristics of the biography of a virtual character	3996
920.	Байсұлтан А. Н.	Ағылшын көркем әдебиетіндегі бейвербалды қарым-қатынастың рөлі	3999
921.	Донбаева А. А.	Использование аутентичных текстовых материалов при обучении чтению в целях повышения мотивации к изучению иностранного языка	4003
922.	Жунусова А. К.	Ағылшын әдебиетіндегі «адамның оң мінезі» лексика-семантикалық өрісінің құрылымы	4008
923.	Кенесбаев А. С.	The language game in modern internet communication	4013
924.	Кенжебай А.Т.	Сравнение языка рекламы в английском и казахском языках	4015
925.	Сабилова Ж.Б.	Репрезентация концепта "семья" в англо-, казахоязычных публицистических дискурсах начала XXI века	4018
926.	Сериккалиева А. Ж.	Образность публицистического дискурса в новогодних речах: сравнительный анализ выступлений президента Казахстана и короля Великобритании	4020
927.	Тлемисова Ж. М.	Semantic analysis of the linguistic changes driven by generation Z's neologisms	4023
928.	Турсынбетова А. Н.	Балалар тіліндегі инновациялар мен олардың сөзжасамдық ерекшеліктері	4027
929.	Ундимисова А.Ж.	Английские пословицы и поговорки: их значение, употребление и русские эквиваленты	4030
930.	Хасенов И. Танабаев Т.	A brief overview of the origins and formation of the basic terms of electricity in English and Kazakh languages	4031
931.	Шандер Д.	The English language acquisition: why are you still unable to speak it?	4034

**6.7 ҚЫТАЙ ФИЛОЛОГИЯСЫ МЕН ЛЕКСИКОЛОГИЯСЫ: ЖАҢА
БАҒЫТТАР МЕН ӘДІСНАМАЛАР
КИТАЙСКАЯ ФИЛОЛОГИЯ И ЛЕКСИКОЛОГИЯ: НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ
И МЕТОДОЛОГИИ**

932.	Абдуллина А.Р.	Тіл мен мәдениеттің өзара байланысы және аудармадағы рөлі	4039
933.	Абдуразакова М. Д.	Ресми іс-қағаздардағы тұрақты тіркестер мен клишелердің аудару тәсілдері (қытай және	4043

		қазақ тілдерінің іскерлік құжаттары негізінде)	
934.	Асқар Н.	Лю Цысиннің “Үш Ғалам” (三体) ғылыми-фантастикалық роман трилогиясының стилистикалық ерекшеліктері	4046
935.	Дюсупжанова Ж.М.	Қытай фильмдерін қазақ тіліне аударудың ең танымал түрлері мен кең таралған әдістері	4049
936.	Кабышева А.Д.	Медициналық терминдерді қытай тілінен қазақ тіліне аудару мәселелері	4054
937.	Күшәнбек М.	Бақ-тағы қытай фразеологизмдерінің қазақ тіліне аударылу ерекшеліктері	4060
938.	Қалекенова Ж.Қ.	Мәдени революция кезеңіндегі әдебиеттің даму көрінісі	4065
939.	Майбас Ә.Т.	Қытай тілін шет тілі ретінде оқытудың бастауыш сатысындағы құрмалас сөйлемдердегі жалғаулықтардың оқыту мәселесі	4068
940.	Мамедова Р.В.	Сравнительный анализ китайских и казахских пословиц и фразеологизмов	4071
941.	Маметова А.М.	Медицина саласындағы кәсіби мәтіндерге лингвистикалық талдау	4076
942.	Мылтықбай Ж.А.	Қытай ауызекі сөйлеу стилінің қолдану аясы	4080
943.	Намазова Ж.Т.	Жасанды интеллект негізіндегі қытай тілін оқу: мүмкіндіктер мен шектеулер	4085
944.	Нұрлан Е.	Цянь Чжуншудың “Қоршалған қамал” романының көркемдік ерекшеліктері мен кейіпкерлер образы	4088
945.	Нұртай А.	«Өмір мен өлім мені қажытады» романында реинкарнация арқылы әлеуметтік жіктелуді бейнелеу	4093
946.	Сейлова А.А.	Влияние политической и культурной ситуации в Китае в период Тан на литературу	4097

**МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS**

**СЕКЦИЯ 7. ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES**

**Подсекция 7.1 ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ АШЫҚТЫҒЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ**

**ОТКРЫТОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ
БЕЗОПАСНОСТЬ**

OPENNESS OF THE NATIONAL ECONOMY AND ITS ECONOMIC SECURITY

947.	Асылбаева Ж.Е.	Цифровизация в жилищном строительстве: преимущества и перспективы	4100
948.	Аудан Д.Т.	Өнеркәсіп кәсіпорының тұрақты дамуының	4103

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Jin, H. Introduction: The translation and dissemination of Chinese cinemas // Journal of Chinese Cinemas. – 2018. – Т. 12, – № 3. – С. 197-202.
2. Ма Ч., Яценко О. Ю. Опыт перевода китайских фильмов на русский язык // Язык в сфере профессиональной коммуникации. – Екатеринбург, 2020. – С. 226-229.
3. Матасов Р.А. кино/видео материалов: Перевод лингвокультурологические и дидактические аспекты. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2009. – 211 с.
4. Нида Ю. Теория и практика перевода. – М.: Высшая школа, 2001. – 367 с.
5. Винокур Т.Г. О языке художественного перевода. – М.: Наука, 1987. – 295 с.
6. Латышев Л.К. Перевод: Проблемы теории, практики и методики обучения. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2004. – 207 с.
7. Чжан Пэйцзянь. Теория перевода с китайского языка: особенности и практическое применение. – Пекин: Издательство пекинского университета, 2015. – 312 с.
8. Абильдаев К.А. Аудиовизуальный перевод: лингвокультурные проблемы и их решения // Вестник Евразийского национального университета. – 2019. – №2 (125). – С. 88–97.
9. Wang, N., & Liu, X. Cultural adaptation in the translation of Chinese films into Central Asian languages // Journal of Translation Studies. – 2021. – Vol. 14(3). – P. 56–72.

ӘОЖ 811.581

МЕДИЦИНА САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫТАЙ ТІЛІНЕН ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ КӘСІБИ АУДАРМА КЕЗІНДЕ ТУЫНДАЙТЫН ҚИЫНДЫҚТАР

Кабышева Аяжан Дулатовна

kabysheva0404@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ 6В02311 - «Шетел филологиясы: қытай тілі»
білім беру бағдарламасының 4-курс студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – PhD, доцент м.а. А.У. Исаев

Медициналық терминдерді аудару тілдер арасындағы лексикалық трансформация саласындағы ең күрделі жұмыстардың бірі болып табылады, ал қытай тілінен қазақ тіліне аударылған жағдайда екі мәдениеттің де, тілдің де ерекшеліктеріне байланысты бұл міндет бұрынғыдан да өзекті бола түседі. Медицина ғылым ретінде аударылған терминдердің бастапқы тілдегідей мағыналарды көрсетуін талап ететін дәлдік пен әмбебаптылыққа ие. Алайда, қытай және қазақ сияқты тілдерге келгенде белгілі бір қиындықтар туындайды.

Біріншіден, қытай тілінде иероглифтердің бірегей жүйесі бар, олардың әрқайсысы тек тура мағынаны ғана емес, сонымен қатар айтарлықтай көп субтексттерді де көрсетеді, бұл қазақ тіліне дәл аударуды қиындатады. Екіншіден, қазақ тілінің басқа түркі тілдері сияқты медицина саласында жеткілікті дамымауы мүмкін терминдердің жасалуында өзіндік ерекшеліктері бар. Қазақ тіліндегі қолданыстағы медициналық терминдер орыс тілінен немесе басқа дереккөздерден алынған болуы мүмкін, бұл аударма кезінде стилистикалық және синтаксистік сәйкессіздіктерге әкелуі мүмкін.

Сондай-ақ, медициналық аударма көбінесе жоғары біліктілікті, оның ішінде медицина мен клиникалық тәжірибені білуді талап ететінін ескеру қажет. Демек, аудармашылар екі тілде де ана тілінде сөйлейтін маман ғана емес, сонымен қатар тиісті саланың мамандары болуы керек. Медициналық білімі бар білікті аудармашылардың жетіспеуі терминдерді қателіктер мен

түсінбеушіліктерге әкелуі мүмкін. Сол себепті мен ең алдымен қытайдың медициналық терминдардың этимологиясына үңілуді жөн көрдім.

Қытай тілінің терминжасам дәстүрінің тарихы терең. Сондықтан қазіргі терминдерде көне терминдердің элементтері сақталған. Дегенмен, терминология тіл білімінің саласы ретінде жас ғылым болып табылады. Қытайда терминология, яғни 术语学 [shùyǔxué] тек ХХІ ғасырдың басында ғылыми пән мәртебесіне ие болды. Сол себепті әлі күнге дейін жас ғылымдардың бірі болып табылады. 术语 [shùyǔ] сөзінің өзі ғалым Ши Лицзянның тұжырымдамасы бойынша Жапон тілінен енген [1].

Өзге халықтың медицинасынан ерекшеленетін өзгеше қытай медицинасы Ежелгі Қытайда пайда болып, бүгінге дейін өз дамуын тоқтатқан жоқ. Тек ХХ ғасырдың 70 жылдарынан бастап, қытай медицинасының әдістері батыс дәрігерлерінің арасында кеңінен таралып, сол әдістерді қолданатын медициналық орталықтар, кәсіптік бірлестіктер ашыла бастады [2]. Барлық халықтар үшін бірыңғай терминологиялық жүйенің болмауы, басқа ұлттардың қытай медицинасын зерттеуіне қиындықтар туғызды.

Барлығымызға белгілі иероглифтердің көп мағыналы болуы және қытай тіліндегі терминдердің метафоралық сипатта қолданылуы қытай медицинасын зерттеушілер үшін үлкен мәселеге айналды. Бұл мәселенің шешімі біртұтас әлемдік терминологияның қалыптасуымен тікелей байланысты.

Қытай медицинасының терминологиясы батыс медицинасынан мүлдем бөлек. Бұл ең алдымен қытай тілі құрылымының өзіндік ерекшелігіне және адам ағзасына деген батыстық көзқарас пен емдеу әдістерінің өзгешелігіне байланысты.

Қытай тіліндегі медициналық терминология келесі бөлімдерді қамтиды:

1. Дәстүрлі қытай медицинасының терминологиялық қабаты;
2. Басқа халықтардың медицинасынан енген кірме сөздер;
3. Медициналық терминологияға басқа ғылымдардың терминологиясынан кірген сөздер [2].

Зертеуші ғалым О.П. Фролова қазіргі қытай тілінде терминжасамның негізгі үш жолын атап көрсетеді.

1) Терминологизация (жалпыға ортақ сөзде арнайы мағынадағы сөз қабылдау). Мысалы, 紧张 [jǐnzhāng] *шиеленіс, уайым, қобалжу* деген медицина саласында кең тараған сөз - *тонус*; 核 [hé] *дәннің сүйегі*, медицинада - *қатаю (затвердение)* деген мағынада қолданылады.

2) Аффикс, жалғау, қысқарту, сонымен қатар тұрақты тіркестер арқылы күрделі терминдер жасау. Мысалы, 避温生物 [bìwēn shēngwù] *термофобтар*; 变态反应 [biàntàifǎnyìng] *аллергия*, 口眼歪斜 [kǒuyǎn wāixié] *бет жүйкесінің салдануы*.

3) Шет тілдерден енген кірме сөздер. Мысалы, фонетикалық кірігу 荷尔蒙 [hè'ěrméng] *гормон*; 海洛因 [hǎiluòyīn] *героин*; 阿司匹林 [Āsīpīlín] *аспирин* [4].

Күрделі терминдердің сөзжасамы барысында мыналар пайда болады:

1. Атрибутивті түріне сәйкес заттық элементтердің жасалуы:

肾区 [shèn] - *бүйрек* = [qū] - *zone* = *бүйрек аймағы*;

肌病 [jī] - *бұлшық ет* + [bìng] - *ауру* = *миопатия*.

Осы модельдің көмегімен терминді сөз тіркестер де жасалуы мүмкін:

神经官能 [shénjīng] - *жүйке жүйесі* + [guānnéng] - *функция* = *невроз*;

化学疗法 [huàxué] - *химия* + [liáofǎ] - *емдеу әдісі* = *химиотерапия*.

Бұл қытай тілінде жиі қолданылатын сөзжасам модельдерінің бірі.

2. Атрибутивті байланыс бойынша сын есім мен заттық элементтердің тіркесуі: 黑素 [hēi] - *қара* + [sù] - *element* = *melanin*;

坏死 [huàì] -бұзылған + [sǐ] -өлiм = некроз;

黄疸 [huáng] -сары + [dǎn] -сары ауру = сары ауру;

3. Атрибутивті байланыс түрі бойынша субстантивті элементпен бірігуі:

烧心 [shāo] -жану + [xīn] -өзегі, орта, кіндігі = күйік;

贫血 [pín] -жетпеу, жеткіліксіз + [xuè] -қан = қан аздық, анемия;

抽筋 [chōu] -жиырылу, қысу + [jīn] -бұлшық ет = тартылу, судорога.

4. Копулятивті байланыс бойынша субстантивті элементтердің жасалуы:

胞质 [bāo] -жасуша, клетка + [zhì] -қасиет = цитоплазма; 火眼 [huǒ] -от + [yǎn] -көз = асқынған конъюнктивит, көз ауруы;

火气 [huǒ] -от + [qì] -күш = ішкі ыстық (қытай мед).

Қытай тілінде осы модельдің көмегімен дәстүрлі қытай медицинасының көптеген терминдері, сонымен қатар термин-сөз тіркестері де жасалған:

脉诊 [mài] -пульс + [zhěn] -диагностика = импульс арқылы диагностика;

穴位 [xué] -тірі нүктелер + [wèi] -орын = акупунктура (ине) нүктелерінің орналасуы, ине салу нүктелері.

5. Копулятивті байланыс бойынша адъективті (сын) элементтердің жасалуы (антонимдік, синонимдік немесе ассоциативті элементтердің қосылуы):

寒热 [hán] -суық + [rè] -ыстық = қызу, лихорадка;

厚薄 [hòu] -қалың + [bó] -жұқа = қалыңдық, қалыңдығы.

6. Копулятивті байланыс бойынша етістікті элементтердің жасалуы:

烫伤 [tàng] -күйдіру + [shāng] -жарақаттау = күйік,

抑郁 [yì] -қысу, басу + [yù] -қайғыру = депрессия.

7. Етістікті және заттық элементтердің етістіктілі-объектілі байланысудың нәтижесінде:

换药 [huàn] -ауыстыру + [yào] -дәрі = таңу, дәрі ауыстыру.

失血 [shī] -жоғалту + [xuè] -қан = қан жоғалту, қан кету.

8. Субъективті-предикативті байланыс түрі бойынша заттық элементтің етістікпен немесе сын есіммен байланысы:

头晕 [tóu] -бас + [yūn] -айналу = бастың айналуы;

气喘 [qì] -ауа + [chuǎn] -тұншығу = астма;

针灸 [zhēn] -ине + [jiǔ] -күйдіру = ине салу, акупунктура.

Қазіргі қытай тілінің терминологиялық сөзжасамында аффиксация арқылы сөз құрау екінші әдіс болып саналады және аффикстерді негізгі морфемаларға біріктіруші деп есептеледі [5, 92].

Сонымен медициналық терминдерді жасауда ең көп кездесетін жұрнақтарды жүйеледік:

1. Терминжасамдағы 头 [tóu] жұрнағы (суффикс) нақты бір

ұғымды, адам денесінің бір бөлігін білдіреді:

舌头 [shétou] тіл, 尺骨头 [chǐgǔtóu] шынтақтың басы, 针头 [zhēntóu] иприц инеси; 骨头 сүйек.

2. 子 [zǐ] жұрнағы зат есімдердің жасалуында кең таралған:

痲子 [fēizi] тері бөртпе, 痲子 [hóuzi] сүйел, 腔子 [qiāngzi] кеуде қуысы;

者 [zhě] жұрнағы етістік түбірлерінен зат есім жасаушы жұрнақ:

带菌者 [dàijūnzhe] тасымалдаушы, инфекцияны тасымалдаушы;

痴呆者 [chīdāizhe] әлсіз, ақылсыз;

儿 [ér] жұрнағы алдыңғы морфемамен бірігіп кетеді: 孪生儿 [luánshēngér] егіздер, 胎儿 [tāir] ұрық, эмбрион, 七星儿 [qīxīng'ér]

шала туған бала;

性 [xìng] жұрнағы сипатты, табиғатты, қасиетті білдіретін зат есімдер жасайды, орыс тіліндегі -остқа сәйкес келеді:

抗药性 [kàngyào xìng] қарсылық дәріге төзімсізділік (резистентность),

毒性 [dú xìng] уыттылық, токсичность;

慢性 [màn xìng] созылмалы (ауру туралы), хронический.

Жартылай суффикстерді арқылы жасалған терминологиялық номинацияға келетін болсақ, 剂 [jì] дозаны немесе затты білдіретін термин жасаушы екенін көреміз:

甘菊浸剂

[gānjújìnjì]

түймедақ сығындысы,

防腐剂

[fángfǔjì]

антисептикалық құрал, бұзылудың алдын алатын ерітінді; 利尿剂 [lìniào jì] зәр айдағыш деген сөздер жасалған [6, 48].

Терминдердің сандық мөлшері 量 [liàng] және 率 [lǜ] жартылай жұрнақтарын қолдану арқылы жасалады, мысалы:

残气量 [cánqìliàng] өкпенің қалдық көлемі; 出汗率 [chūhàn lǜ] терішеңдік, 心率 [xīnlǜ] жүректің соғу жылдамдығы.

化 [huà] жартылай жұрнағы көп жағдайда орыс тіліндегі -изацияға сәйкес келеді:

黄铁矿化 [huángtiě kuàng huà] пирит минералдануы, 动脉粥样硬化

[dòngmài zhōuyàng yìng huà] атеросклероз; 肝硬化 бауыр қатаюы.

炎 [yán] жартылай суффиксі қабыну деп аударылады, ауруды немесе инфекцияны білдіретін терминдер құрайды:

大脑炎 [dàonǎo yán] энцефалит, 扁桃体炎 [biǎntáotǐ yán] тонзиллит, 喉头炎 [hóutóu yán] ларингит.

症 [zhèng] және 病 [bìng] жартылай жұрнақтары ауру, сырқат, кесел, дерт дегенді білдіреді, мысалы:

缺氧症 [quēyǎngzhèng] гипоксия, оттегінің жетіспеуі, 肠胃病

[chángwèibìng] гастроэнтерит - асқазан ішек аурулары, 肥胖症 [féipàngzhèng] адипоз, семіздік.

机 [jī], 仪 [yí], 器 [qì] жартылай суффикстерінің көмегімен механизмдерді, аппараттарды, биологиялық мүшелерді білдіретін терминдер жасалады:

电子血球计算机 [diànzǐ xuèqíu jìsuàn jī] электронды гемоцитометр; 电针仪 [diànzhēnyí] акупунктуралық аппарат- электронды ине.

体 [tǐ] жартылай жұрнағы организм, дене, зат тұрғысына қатысты терминдерде қолданылады:

晶状体 [jīngzhuàngtǐ] линза, хрусталик, 大脑垂体 [dàonǎo chuí tǐ] гипофиз, 病原体 [bìngyuántǐ] қоздырғыш, патоген.

Жартылай жұрнақ 带 [dài] (аймақ, аймақ):

脐带 [qídài] кіндік, 韧带 [rèndài] байлам, сіңір жасушасы. Затты, элементті білдіретін терминдер орыс тіліндегі -ин, -он -ға сәйкес

келетін 素 [sù] жартылай жұрнақтан жасалатын терминдер:

氮霉素 [dànméi sù] азомицин, 干扰素 [gānrǎo sù] интерферон, 赤霉素

[chì méi sù] гиббереллин.

术 [shù] жартылай қосымшасы техникалық машық терминдерін құрайды:
剖腹产术 [pōufù chǎnshù] *кесір тілігі*, 穿刺术 [chuāncìshù] *пункция*, 导尿管 [dǎoniǎoshù]
катетр салу, түтік сүңгі салу, катеризациялау.

学 [xué] жартылай қосымшасы жеке ғылымдардың номинацияларын
құрайды, орыс тіліндегі -логияға сәйкес келеді:

创伤学 [chuāngshāngxué] *травматология*, 癫痫病学 [diānxiánbìngxué]
эпилептология, 病毒学 [Bìngdúxué] *вирусология*.

травматология, жартылай суффикс бөлім немесе секторды білдіреді:

小儿科 [xiǎo'érkē] *педиатрия*; 妇科 [fùkē] *гинекология*;

口腔科 [kǒuqīāngkē] *стоматология*, 牙科 *стоматология*; 内科 [nèikē] *ішкі аурулар*,
терапия; 内科部 [nèikēbù] *терапия бөлімі*; 骨科 [gǔkē] *остеология- сүйек аурулары*; 接骨科
[jiēgǔkē] *ортопедия*; 外科 [wàikē] *хирургия*; 眼科 [yǎnkē] *офтальмология - көз аурулары бөлімі*.

法 [fǎ] жартылай жұрнағы әдісті, тәсілді білдіреді:

放射疗法 [fāngshèliáofǎ] *сәулелік терапия*, 抽管法 [chōu guǎnfǎ]
интубация.

期 [qī] жартылай суффиксы белгілі бір уақыт кезеңін білдіреді:

产褥期 [chǎnrùqī] *пуперальды (босанғаннан кейінгі) синдром*, 极期 [jīqī] *асқыну (аурудың*
асқынған кезеңі) [6, 89 б.].

Жаратылыстану ғылымдары тұрғысынан 门 [mén], 道 [dào] жартылай жұрнақтары үзінді,
арнаны білдіреді:

内耳门 [nèiěrmén] *ішкі есту саңылауы*, 呼吸道 [hūxīdào] *тыныс алу*
жолы, 消化道 [xiāohuàdào] *асқазан-ішек жолдары*.

Жартылай жұрнақ 血 [xuè] - қан сөзіне қатысты терминдерді жасайды:

凝血 [níngxuè] *қанның ұюы*, 止血 [zhǐxuè] *гемостаз*, 贫血 [pínxuè] *анемия*.

家 [jiā] және 师 [shī] жартылай жұрнақтары қызмет атауларын
анықтайтын терминдер тобын құрайды:

药剂师

[yàojìshī]

фармацевт,

神经病学家

[shénjīngbìngxuéjiā]

невропатолог, 眼科医师 [yǎnkē yīshī] *окулист*.

Қытай тілінде медициналық терминологияның сөзжасамында префикстер мен жартылай
префикстердің саны (препозитивтік жартылай маңызды морфема) колданыстағы суффикстер
мен жартылай суффикстердің көлемінен едәуір аз болып келеді.

超 [chāo] жартылай префиксі өлшемнің, мөлшердің артықтығын
білдіретін терминдер құрайды. Орыс тілінде сверх-, супер-, ультра-
префикстеріне сәйкес келеді:

超基因: [chāojiyīn] *суперген*, 超病毒 [chàobìngdú] *ультравирус*, 超个体 [chāogètì]

суперорганизм [7].

微 [wēi] жартылай префиксі ұсақ, елеусіз мағынасындағы терминдерді құрайды, микро-ға
сәйкес келеді:

微生物 [wēishēngwù] *микроорганизм*, 微血管 [wēixuèguǎn] *капилляр*, 微突变 [wēitūbiàn]
микромутация.

反 [fǎn] және 抗 [kàng] жартылай префикстері терминдердің қарама-қарсы мағынасын құрайды, орыс тіліндегі анти-ге сәйкес келеді:

抗抑郁药 [kàngyùyuào] *антидепрессант*, 反基因 [fǎnjīyīn] *антиген*, 抗胃脘酶 [kàng] *антипепсин* [8].

Қытай медициналық терминологиясы теріске шығару, болымсыз формадағы терминдерді жасауда арнайы түр типіндегі күрделі сөздердің өзіне тән ерекшелігі, олардың бұрын қарастырылған барлық түрлер сөздерінен айырмашылығы, олар көмекші морфема мен толық мәнді морфеманың қосылуы нәтижесінде пайда болады. Күрделі лексикалық бірліктің құрамына кіретін көмекші морфеманың категориялық құрамына қарай (классификатор, предлог, теріс бөлшек) арнайы түрдегі лексикалық бірліктердің үш негізгі морфологиялық және семантикалық түрлері бар. Болымсыз формадағы сөздер осы үшінші түр арқылы жасалады: теріске шығару + зат, нысан.

Морфологиялық сипаттамасы бойынша бірінші морфема - теріс бөлшек, екіншісі - зат есім немесе етістік (кейде сын есім). Олар 非[fēi], 无[wú], 不[bù], 未[wèi] префикстері арқылы жасалған сөздер:

非杂交 [fēi zájiāo] *гибридтік емес*; 色盲 [wúsè zhèng] *ахромазия - түс соқырлығы*, 不灵敏 [bùlǐngmǐn] *бейсезімтал*; 无望 [wúwàng] жоқ – үміт = үмітсіз, күдер үзген; 无疑 [wúyí] жоқ – күмән = сөзсіз, шүбәсіз, күмәнсіз; 不安 [bù'ān] жоқ – тыныш = беймаза, тынышсыз.

Қытай тілінің медициналық лексикасында басқа тілдерден енген терминдердің де едәуір бөлігі бар. Медицинадағы таза фонетикалық тәсіл арқылы көп жағдайда, заттардың атауы жасалады: 奴佛卡因 [núfó kāyīn] *новокаин*, 夫南西林 [fūnánxīlín] *фурацилин*. Олардың көпшілігінде

семантикалық мағына беру нұсқасы бар: 盘尼西林 [páníxīlín] және 青霉素 [qīngméisù] *пенициллин*, 因素林 [yīn sùlín] және 胰岛素 [yídǎosù] *инсулин*.

Олардың кейбіреулері екі графикалық нұсқаға ие: 阿摩西林 [āmóxīlín] және 阿莫西林 [āmòxīlín] *амоксициллин* [9, 98б.].

Жартылай фонетикалық тәсіл шетел тіліндегі материалдарды қытай тілімен біріктіру арқылы қалыптасады:

爱克斯光 [àikèsīguāng] *рентген сәулелері* (爱克斯 [àikèsī] - ағылшын тілінен X + 光 [guāng] сәуле), 单宁酸 [dānníngsuān] *таннин қышқылы* (单宁 [dānníng] – ағылшынша таннин + 酸 [suān] қышқыл), 阿兹海默病 [āzīhǎimòbìng]

Альцгеймер ауруы (阿兹海默 [āzīhǎimò] *альцгеймер* + 病 [bìng] *ауру* [10].

Семантикалық тәсілдер шет тілінің сөзжасамдық әдістерін ескере отырып, шет тілінің құрылымдық-семантикалық модельдері негізінде жасалады. Олардың кейбіреулері шетелдік терминнің құрылымын қабылдап, оны бөліп-бөліп дәйекті түрде аударады, басқалары шетелдік терминнің мағынасын оның ішкі формасын алмай-ақ жеткізеді: 基因 [jīyīn] *ген* (тұқым қуалаушылықтың негізгі материалдық элементі), 移植 [yízhí] *трансплантация* (тіндерді трансплантациялау), 抗体素 [kàngtǐsù] *қарсы дене, антидене* (антигендерді енгізген кезде пайда болатын заттар).

Қысқарған сөздерді бөлек-бөлек ажыратуға болады. Күрделі сөздер медициналық мәтіндерді қабылдау үшін қиындықтар туғызады, өйткені олар әртүрлі тәсілдермен құрастырылған. Сондықтан, сөздіктерден терминнің толық және қысқартылған екі нұсқасын да табуға болады. Қысқарған сөздердің мысалдары:

脱氧核糖核酸 [Tuōyǎng hé táng hé suān] *дезоксирибонуклеин қышқылы* = 脱氧核酸 [Tuōyǎng hé suān] *ДНК*,

心动电流图 [xīndòng diànliú tú] электрокардиограмма = 心电图 [xī 流行
性感冒 Endiàn] liúxíngxìng gǎnmào] эпидемиялық тұмау = 流感 [liúgǎn] тұмау,
超声回波描记术 [chāoshēng huíbó miáojìshù] ультрадыбыстық эхография = 超声 检查
[chāoshēngjinchá],

获得性免疫系统缺损综合症 [Huòdé xìng miǎnyì xìtǒng quēsǔn zònghé zhèng] Жүргізілген
иммунитет тапшылығы синдромы

= 艾滋病 [àizībìng] СПИД (AIDS) [11]

Қорыта келгенде, медициналық терминдерді қытай тілінен қазақ тіліне аудару мәселелері жан-жақты және тіл жүйелерінің ерекшеліктерімен, мәдени ерекшеліктермен және аударма дәлдігіне қойылатын нақты талаптармен байланысты. Бұл қиындықтарды сәтті жеңу үшін медициналық тілді дамыту және стандарттау, арнайы сөздіктер жасау, екі тілдің және олардың мәдениеттерінің барлық қыр-сырын ескере алатын білікті аудармашыларды тарту қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. 杨伊凡. 中医学术语英译标准化讨论. // 中国中西医结合杂志. 2004 ; 24 (6) 569.
2. Очиров О. Р. Терминология современного китайского языка. // Ученые записки ЗабГГПУ, Серия: Филология, история, востоковедение. – 2009. – №3. – 288 с.
3. Фролова О.П. Словообразование в терминологической лексике современного китайского языка. Монография. – М.: Восточная книга, 2011. – 168 с.
4. Семенас А.Л. Лексика китайского языка: монография. – М.: Восток- Запад, 2005. – 288 с.
5. Белоусов П. В. 简明汉俄中医辞典. Краткий китайско-русский словарь-справочник терминов китайской медицины. – Алматы, 2008. – 212 с.
6. Сы Хуайчжу. Справочник по лекарствам китайской медицины. – М: Муравей, 2003. – 592 с.
7. Ахметов М. Медициналық терминдер сөздігі: Орысша–қазақша–ағылшынша (40 мыңға жуық термин). – Алматы: Дайк–Пресс, 2009. – 800 б. [In Kaz.]
8. 汉俄医学大词典. Китайско-русский медицинский словарь. –北京: 人民卫生出版社, 1990. – 1802页.
9. Горелов В.И. Лексикология китайского языка. – М.: Просвещение, 1984. – 216 с.
10. 马华. 汉俄医学大词典 (第2版). 人民卫生出版社. 2015年.
11. 符淮青. 现代汉语词汇. –北京: 北京大学出版社 / Фу Хуайцин. Лексика современного китайского языка. – Пекин, 2005. – 258 с.

ӘОЖ 821.581

БАҚ-ТАҒЫ ҚЫТАЙ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРІНІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ АУДАРЫЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Күшәнбек Мөлдір

852397443@qq.com

аль-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің 7М03220 – «Журналистика»
білім беру бағдарламасының 1-курс магистранты, Алматы, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – ф.ғ.д., профессор, Р. Нуриден

Адам үнемі бұқаралық ақпарат құралдарының әсерін сезінеді. Бұқаралық ақпарат құралдары (БАҚ) тілінің әлеуметтік құбылыстарға белсенді жауап беруі оның негізгі ерекшеліктерінің бірі